

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 145/2018-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti obchodnej spoločnosti ES Automaty, s. r. o., Ernestova bašta 7, Nové Zámky, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Šutkom, Ernestova bašta 7, Nové Zámky, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 31/2016, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti ES Automaty, s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 31/2016 p o r u š e n é b o l i .

2. Obchodnej spoločnosti ES Automaty, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré jej je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti ES Automaty, s. r. o., trovy konania v sume 312,34 € (slovom trisťdvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Martina Šutku, Ernestova bašta 7, Nové Zámky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2017 doručená s'ťažnosť obchodnej spoločnosti ES Automaty, s. r. o., Ernestova bašta 7, Nové Zámky (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Šutkom, Ernestova bašta 7, Nové Zámky, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 31/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že pred Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) je pod sp. zn. 4 K 65/2004 vedené konkurzné konanie, v ktorom ako úpadca vystupuje obchodná spoločnosť ELSVIT, a. s. Hlavným veriteľom v označenom konkurznom konaní je s'ťažovateľka.

Sťažovateľka uvádza, že 11. septembra 2006 sa konalo prieskumné pojednávanie, na ktorom správca konkurznej podstaty uznal jej pohľadávku v sume 51 607 123,24 Sk a vo zvyšnej časti 212 727 642,01 Sk ju poprel. Následne konkurzný veriteľ [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] poprel pohľadávku sťažovateľky v správcom konkurznej podstaty uznanej sume, takže jej pohľadávka ostala popretá úplne.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že žalobou z 23. októbra 2006 iniciovala proti správcovi konkurznej podstaty a veriteľovi [REDAKOVANÉ] na krajskom súde incidenčné konanie vedené pod sp. zn. 8 Cbi 167/2006. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Cbi 167/2006 zo 16. apríla 2008 určil, že pohľadávka sťažovateľky v sume 1 713 042 € je po práve a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Na základe podaného odvolania najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Obo 119/2009 z 29. apríla 2011 (ďalej len „uznesenie z 29. apríla 2011“) rozhodnutie prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie.

Následne krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Cbi 167/2006 z 28. augusta 2013 (ďalej len „rozsudok z 28. augusta 2013“) znovu rozhodol, že pohľadávka sťažovateľky v sume 1 713 042 € je oprávnená a zistená a patrí do I. triedy. Proti tomuto rozhodnutiu [REDAKOVANÉ] podal odvolanie, na základe čoho bola vec predložená najvyššiemu súdu, ktorý o nej v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu ešte rozhodoval v napadnutom konaní (konanie bolo vedené pôvodne vedené pod sp. zn. 1 Obo 4/2014).

Dňa 4. marca 2014 sťažovateľka postúpila pohľadávku [REDAKOVANÉ] (ďalej len „postupník“), na základe čoho vstúpil do všetkých práv a povinností pôvodného veriteľa (sťažovateľky). O zmene účastníka konania na strane žalobcu v incidenčnom odvolacom konaní dosiaľ najvyšší súd nerozhodol.

Sťažovateľka zdôrazňuje, že svoju sťažnosť podáva v intenciách uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 308/2017 z 3. mája 2017, podľa ktorých bola obdobná sťažnosť postupníka odmietnutá ako podaná zjavne neoprávnenou osobou. Ústavný súd v citovanom rozhodnutí vychádzal z názoru, podľa ktorého v zmysle Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) platného v čase podania návrhu na zmenu účastníka konania, ako

aj v zmysle teraz platného Civilného sporového poriadku (ďalej aj CSP“) o takejto zmene súvisiacej v konkrétnych okolnostiach veci s postúpením pohľadávky rozhoduje príslušný súd na návrh. Až vyhovením návrhu sa subjekt (postupník) stáva účastníkom konania, pričom zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že príslušný súd o tomto návrhu dosiaľ nerozhodol.

Sťažovateľka namieta, že napadnuté konanie bráni ukončeniu označeného konkurzného konania, a zároveň tvrdí, že v napadnutom konaní vedenom pred najvyšším súdom dochádza k zbytočným priet'ahom, keďže o podanom odvolaní [REDACTED] [REDACTED] zo 17. októbra 2013 najvyšší súd dosiaľ nerozhodol, pričom nerozhodol ani len o zmene účastníka konania na strane žalobcu. Nečinnosťou najvyššieho súdu v napadnutom konaní sa predlžuje samotné incidenčné konanie, ktoré trvá viac ako desať rokov bez vydania právoplatného meritórneho rozhodnutia vo veci, pričom samotný najvyšší súd rozhoduje o veci viac ako tri roky.

Ku kritériu právnej a faktickej zložitosti veci sťažovateľka uvádza, že vec nie je zložitá právne ani skutkovo, keďže základom pohľadávky je právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 17 Cb 112/2000 z 22. mája 2003 v znení opravného uznesenia sp. zn. 17 Cb 112/2000 z 31. januára 2005. Ku kritériu správanie účastníka konania uvádza, že vždy „*aktívne, riadne a včasne reagovala na všetky podania a výzvy súdu*“. Okrem toho sťažovateľka návrhom o zmenu účastníka podľa § 92 ods. 2 OSP, o ktorej dosiaľ najvyšší súd nerozhodol, žiadala najvyšší súd ihneď po postúpení pohľadávky 10. marca 2014.

K mylnému zápisu veci do iného senátu najvyššieho súdu sťažovateľka uvádza, že takéto pochybenie na strane najvyššieho súdu „*nemôže byť exkulpačným dôvodom na zbavenie sa zodpovednosti súdu za spôsobené priet'ahy v konaní*“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o sťažnosti po prijatí na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie ňou označených práv postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní, najvyššiemu súdu prikáže konať

v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a prizná jej finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €, ako aj úhradu trov konania.

Požadovanú sumu primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľka považuje vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu za primeranú, a to „*predovšetkým vzhľadom na doterajšiu dĺžku konkurzného konania, ktorého právoplatné ukončenie závisí práve na meritórnom rozhodnutí vo veci incidenčného sporu*“.

Ústavný súd s'ťažnosť predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 145/2018 zo 6. marca 2018 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrila k s'ťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka najvyššieho súdu v prípise č. k. KP 3/2018-30, Nobs 23/2018 z 10. mája 2018 oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, pričom zároveň navrhla, aby s'ťažnosti pre nesplnenie zákonných podmienok prípustnosti nevyhoveli.

Predsedníčka najvyššieho súdu poukázala na vyjadrenie predsedníčky senátu 40 najvyššieho súdu [REDACTED] z 9. mája 2018, v ktorom sa uvádza, že najvyšší súd vo veci už meritórne rozhodol 25. júla 2017. Zdôraznila ďalej, že v priebehu odvolacieho konania podaním zo 4. marca 2014 žalobca (s'ťažovateľka) požiadal ako postupca o zmenu účastníka konania na strane žalobcu na základe zmluvy o postúpení pohľadávky zo 4. marca 2014, podľa ktorej došlo k postúpeniu vymáhanej pohľadávky v sume 1 713 042,66 € na postupníka podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP. Na základe uvedených skutočností žalobca (s'ťažovateľka) nie je podľa vyjadrenia predsedníčky senátu 40 najvyššieho súdu účastníkom napadnutého konania a postupník bol v spore úspešný v rozsahu podanej žaloby postupcom.

V prípise predsedníčky najvyššieho súdu sa poukazuje aj na vyjadrenie predsedníčky senátu 40 najvyššieho súdu v súvislosti s mylným zápisom veci do senátu 10

a argumentuje sa tým, že uvedená vec bola do senátu 4O „postúpená až dňa 6. októbra 2016 (cca po 2 a ½ roku), vedená pod sp. zn. 4 Obo/31/2016, ktorá bola rozhodnutá do 9 mesiacov od pridelenia do senátu (podľa poradia napadnutých vecí)... Považuje preto podanú ústavnú sťažnosť za bezpredmetnú – podanú neoprávnenou osobou.“.

Predsedička najvyššieho súdu následne zrekapitulovala procesné úkony vykonané v napadnutom konaní a na tomto základe uviedla, že aj napriek tomu, že odvolacie konanie prebiehalo na najvyššom súde viac ako 3 roky a 5 mesiacov, nepovažuje sťažnosť za opodstatnenú, keďže sťažovateľka nevyužila právne prostriedky, ktoré jej poskytoval zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a nepodala v súlade s § 62 a nasl. citovaného zákona sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. Na základe uvedeného predsedníčka najvyššieho súdu navrhla, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Po doručení vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu č. k. KP 3/2018-30, Nobs 23/2018 z 10. mája 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 31. mája 2018 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a zároveň v reakcii na vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu zdôraznil, že najvyšší súd v napadnutom konaní konal viac ako 3 roky a 5 mesiacov, keďže svojím uznesením z 29. apríla 2011 zrušil prvé rozhodnutie krajského súdu, ktorý potom následne rozhodol rozsudkom z 28. augusta 2013, ktorý žalovaný opätovne napadol odvolaním. Celková dĺžka rozhodovania najvyššieho súdu o odvolaní žalovaného je podľa sťažovateľky podstatne dlhšia.

Sťažovateľka poznamenáva, že sťažnosť na prietahy podľa zákona o súdoch síce nepodala, avšak opakovane preverovala stav konania, pričom „napriek postúpeniu pohľadávky (ktorej sa konanie týkalo) ešte v roku 2014, kedy sťažovateľka ako postupca a [REDAKOVANÉ] ako postupník podali dňa 04. 03. 2014 na Najvyšší súd ku konaniu

1 Obo 4/2014 návrh na zmenu účastníka konania, Najvyšší súd ešte v roku 2017 reagoval na podnety advokáta tak, že vo svojom vyjadrení z 08. 03. 2017 uvádzal pôvodného žalobcu (sťažovateľku), hoci k postúpeniu pohľadávky došlo pred tromi rokmi, čo je dôkazom toho, že sa vecou vôbec nezaoberal, keď ani len nevykonal zmenu účastníkov konania na strane žalobcu. Nemožno taktiež opomenúť, že od rozhodnutia Najvyššieho súdu o odvolaní žalovaného sa odvíjalo ukončenie konkurzného konania vedeného na majetok úpadcu spol. ELSVIT, a. s. v konaní 4 K 65/2004 na Krajskom súde v Bratislave (kedy konkurzný súd nemohol rozhodnúť o konečnej správe správcu konkurznej podstaty a konanie prerušil do skončenia incidenčného sporu), pričom sa jednalo o pohľadávku, predstavujúcu podiel 99,99 % na celkovom zložení veriteľov tohto úpadcu –teda išlo o najdôležitejšieho veriteľa úpadcu. Samotný konkurz na majetok úpadcu tak aj pre namietané prietahy na Najvyššom súde trval neuveriteľných štrnásť rokov a bol ukončený len teraz vo februári 2018. Vzhľadom k uvedenému sa preto domnievam, že by Ústavný súd pri posudzovaní sťažnosti mal vziať v zreteľ aj širšie súvislosti v kontexte nielen na namietané prietahy odvolacieho konania, ale aj týmito prietahmi spôsobené prietahy v konkurznom konaní 4 K 65/2004.“.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčky najvyššieho súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedeného najvyšším súdom ústavný súd zistil nasledujúci priebeh napadnutého konania:

1. Dňa 6. februára 2014 bol spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 28. augusta 2013.

2. Sťažovateľka podala 10. marca 2014 návrh na zmenu účastníka konania podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP, ktorým požiadala o vykonanie zmeny, aby do konania namiesto nej vstúpil postupník.

3. Postupník podal 20. marca 2014 návrh na zmenu účastníka konania podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP.

4. Dňa 20. septembra 2016 bola v zmysle článku II odsek 13 štvrtej vety Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2016 (ďalej len „rozvrh práce“) a z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti sudcu [REDAKOVANÉ] vec sp. zn. 1 Obo 4/2014 pridelená členke senátu sudkyňi [REDAKOVANÉ] (sudkyňa spravodajkyňa).

5. Sudkyňa spravodajkyňa 5. októbra 2016 oznámila, že vec už bola predtým vrátená súdu prvej inštancie uznesením najvyššieho súdu z 29. apríla 2011. Opätovne vec napadla na najvyššom súde 6. februára 2014, pričom z rozvrhu práce najvyššieho súdu vyplýva, že veci opätovne predložené najvyššiemu súdu potom, čo najvyšší súd už konal vo veci samej a rozhodol o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, sa pridelia senátu, ktorý vo veci samej rozhodoval naposledy. V okolnostiach prejednávanej veci bol týmto senátom senát 4O, keďže do senátu je zaradená väčšina naposledy vo veci rozhodujúcich sudcov.

6. Dňa 6. októbra 2016 bola vec pôvodne pridelená do senátu najvyššieho súdu 1 Obo (konanie pôvodne vedené pod sp. zn. 1 Obo 4/2014) pridelená do senátu 4O a bola jej pridelená sp. zn. 4 Obo 31/2016.

7. Krajský súd zaslal najvyššiemu súdu 5. júna 2017 doplnenie odvolania.

8. Dňa 25. júla 2017 najvyšší súd rozhodol o tom, že v konaní bude pokračovať s postupníkom ako žalobcom a zároveň vyhlásil rozsudok, ktorým rozsudok krajského súdu z 28. augusta 2013 potvrdil ako vecne správny.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Reagujúc na argumentáciu predsedníčky senátu 4O najvyššieho súdu, podľa ktorej sťažovateľka nie je oprávnenou osobou na podanie sťažnosti, keďže v dôsledku postúpenia pohľadávky zmluvou zo 4. marca 2014 a podaním návrhu na zmenu účastníka konania na strane žalobcu z 10. marca 2014 v súlade s § 92 ods. 2 a 3 OSP už nebola účastníčkou napadnutého konania, ústavný súd v prvom rade poukazuje na odôvodnenie svojho uznesenia sp. zn. III. ÚS 308/2017 z 3. mája 2017. Označeným rozhodnutím ústavný súd sťažnosť postupníka, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní, odmietol pre nedostatok jeho aktívnej legitímácie, pričom v odôvodnení tohto rozhodnutia zdôraznil, že postupník *„dosiaľ nie je účastníkom napadnutého konania, a to aj napriek tomu, že zo strany hlavného veriteľa došlo k oznámeniu postúpenia pohľadávky na sťažovateľa spojenej s návrhom na zmenu účastníka v napadnutom konaní. V zmysle Občianskeho súdneho poriadku platného v čase podania návrhu na zmenu účastníka konania, ako aj v zmysle teraz platného Civilného sporového poriadku o takejto zmene rozhoduje príslušný súd na návrh. Až vyhovením návrhu sa subjekt stáva účastníkom konania“* (citované z uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 308/2017 z 3. mája 2017).

S prihliadnutím na citované ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka ako postupca disponuje aktívnou legitímáciou na podanie sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže v čase podania sťažnosti o návrhu na zmenu účastníka konania na strane žalobcu najvyšším súdom v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, resp. Civilného sporového poriadku ešte rozhodnuté nebolo.

Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu neexistujú v obsahu týchto práv zásadnejšie odlišnosti (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť najvyššieho súdu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava súdneho konania predmetom Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“), Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj CMP“).

Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb, pričom v zmysle § 5 SSP sa okrem iných týmto základným princípom civilného sporového a mimosporového konania spravuje aj konanie pred správny súdom. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00,

II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konkurzné konanie samotné možno spravidla z hľadiska kritérií uplatňovaných ústavným súdom v rámci posudzovania existencie zbytočných prietahov v konaní kvalifikovať ako právne a fakticky zložité (m. m. II. ÚS 85/04, II. ÚS 72/07). Incidenčné konanie (konanie vyvolané konkurzom) prebiehajúce v rámci konkurzného konania však spravidla za fakticky a právne zložité nemožno s prihliadnutím na účel, ktorý plní (rozhodnutie o tom, či popierajúci prejav a dôvody v ňom uvedené zodpovedajú skutočnosti a vylučujú pohľadávku z uspokojenia v konkurze tak, ako bola prihlásená, t. j. úplne, alebo v určitej časti, alebo v určitom poradí), považovať. Navyše, tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého základom pohľadávky (o ktorej popretie v rámci incidenčného konania išlo) je právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 17 Cb 112/2000 z 22. mája 2003 v znení opravného uznesenia sp. zn. 17 Cb 112/2000 z 31. januára 2005, čo potvrdzuje skutkovú a právnu jednoduchosť prejednávanej veci, predsedníčka najvyššieho súdu ani predsedníčka senátu 40 najvyššieho súdu vo svojom stanovisku nespochybnili.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vychádzajúc z priebehu napadnutého konania a s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka ihneď po postúpení pohľadávky 10. marca 2014 podala najvyššiemu súdu návrh na zmenu účastníka podľa § 92 ods. 2 OSP, ústavný súd konštatuje, že správanie účastníka konania nemalo negatívny vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup najvyššieho súdu.

Z prehľadu procesných úkonov uvedeného v časti II tohto nálezu vyplýva, že o návrhu sťažovateľky na zmenu na strane žalobcu najvyšší súd rozhodol až 25. júla 2017, teda 3 roky a 4 mesiace po jeho podaní, pričom v rovnaký deň zároveň rozhodol aj o odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 28. augusta 2013. Najvyšší súd tak o odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 28. augusta 2013 rozhodoval do času rozhodnutia o zmene účastníka konania na strane žalobcu (teda do času, keď sťažovateľke rozhodnutím najvyššieho súdu zaniklo účastníctvo v napadnutom konaní) 3 roky a 5 mesiacov. Počas uvedeného obdobia najvyšší súd nevykonal (bez relevantného dôvodu) žiadny procesný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako účastníčka napadnutého konania nachádzala.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že ničím neodôvodnenou nečinnosťou najvyššieho súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť mylného zápisu veci, v dôsledku ktorého bola vec sťažovateľky pôvodne zapísaná do senátu 1Obo postúpená senátu 4O v súlade s rozvrhom práce najvyššieho súdu „až dňa 6. októbra 2016“. Nečinnosť najvyššieho súdu, ktorá je z prehľadu procesných úkonov zrejmalá, nemôže byť totiž ospravedlňovaná jeho nesústredenosťou vo veci pridelovania veci, za ktorú navyše musí niesť zodpovednosť samotný najvyšší súd.

Obranu obsiahnutú vo vyjadrení predsedníčky najvyššieho súdu založenú na tom, že sťažovateľka nepodala sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, a teda nevyužila právny prostriedok ochrany svojich práv, ústavný súd v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci neakceptoval, poukazujúc v tejto súvislosti na relevantnú judikatúru ESĽP, v zmysle ktorej takáto sťažnosť spravidla nie je účinným prostriedkom nápravy v zmysle čl. 13 dohovoru (k tomu pozri rozsudky ESĽP vo veciach Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013, Klinovská proti

Slovenskej republike z 8. 10. 2013, Csákó proti Slovenskej republike z 25. 6. 2013, Sika (č. 7) proti Slovenskej republike z 25. 6. 2013, Untermayer proti Slovenskej republike z 9. 7. 2013).

S prihliadnutím na všetky uvádzané skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na to, že najvyšší súd v napadnutom konaní o návrhu na zmenu účastníka konania a v merite veci rozhodol 25. júla 2017, ústavný súd tej časti petitu sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala, aby najvyššiemu súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, ktoré uplatňuje aj ESLP pri rozhodovaní o spravodlivom finančnom zadosťučinení podľa čl. 41 dohovoru, ktoré priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu.

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € z dôvodov uvedených v časti I tohto nálezu.

Vychádzajúc z celkovej neprimeranej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na význam napadnutého konania pre sťažovateľku a jeho vplyv na konkurzné konanie, ktorého ukončenie záviselo od rozhodnutia v napadnutom konaní (k tomu pozri vyjadrenie sťažovateľky doručené ústavnému súdu 31. mája 2018), ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľke vznikli v konaní pred ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá predstavovala sumu 884 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) urobené v roku 2017 v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby urobený v roku 2017 predstavuje sumu 147,33 € a náhrada paušálnych výdavkov za jeden úkon právnej služby sumu 8,84 €.

Celková úhrada trov konania tak predstavuje sumu 312,34 €, teda sumu požadovanú sťažovateľkou (bod 3 výroku tohto nálezu).

Úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2018